OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Esikunta/EU-ja kansainväliset asiat
Erityisasiantuntija Roosa Talvitie

Lausunto

18.11.2025

Eduskunnan lakivaliokunnalle

U 50/2025 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston U-kirjelmästä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta vuosille 2028—2034 ja asetuksen (EU) 2021/693 kumoamisesta, U 50/2025 vp.

Oikeusministeriö on lisäksi kuultavana valiokunnassa samasta aiheesta asian vastuuministeriönä.

Asetusehdotus

Euroopan komissio antoi 3.9.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028-2034. Ehdotetun ohjelman budjetti vuosille 2028-2034 on noin 707 miljoonaa euroa (vuoden 2025 kiintein hinnoin).

Suomen yleisiä kantoja EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp sekä U-kirjelmässä U48/2025 vp. Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehyksen kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaisetu huomioiden. Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Oikeusalan ohjelman yleisenä tavoitteena on edistää oikeusvaltioperiaatteeseen, vastavuoroiseen tunnustamiseen ja keskinäiseen luottamukseen perustuvan tehokkaan, osallistavan, häiriönsietokykyisen ja digitalisoidun unionin oikeusalueen kehittämistä edelleen.

Ohjelmalla on kolme erityistavoitetta: 1) Helpottaa ja tukea yksityis- ja rikosoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä ja edistää oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja oikeuslaitoksen itsenäisyyttä ja riippumattomuutta, 2) Edistää ja tukea oikeusalan koulutusta yhteisen oikeus-, oikeudenkäyttö- ja oikeusvaltiokulttuurin luomiseksi, 3) Helpottaa tehokkaan ja kaikkia koskevan oikeussuojan ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuutta, myös digitaalisin keinoin.

Asetusehdotuksen tarkemman sisällön osalta viitataan U-kirjelmään.

Vaikutukset Suomen kannalta

Ehdotuksella ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset täsmentyvät osana rahoituskehysneuvotteluiden kokonaisuutta ja lopputulos selviää neuvottelujen päättyessä.

Asetusehdotuksessa ei ole suuria sisällöllisiä muutoksia nykyiseen Oikeusalan rahoitusohjelmaan (2021-2027) verrattuna. Oikeusalan rahoitusohjelmalla on vuodesta 2014 alkaen edistetty oikeudellista yhteistyötä, oikeusvaltioperiaatteen ja

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

perusoikeuksien noudattamista jäsenvaltioissa, ja tuettu riippumattomien oikeusjärjestelmien moitteetonta toimintaa, täten vahvistaen oikeusjärjestelmien toimivuutta ja oikeusalan ammattilaisten osaamista.

Asetusehdotuksessa korostuvat oikeusvaltioperiaatteeseen, vastavuoroiseen tunnustamiseen ja keskinäiseen luottamukseen perustuvan oikeusalueen kehittäminen, mikä on Suomen kannalta kannatettavaa. Oikeusalan ohjelmalla tuetaan tärkeällä tavalla oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja ylläpidetään unionin yhteisiä arvoja, mikä osaltaan parantaa eurooppalaisten demokratioiden häiriönsietokykyä ja keskinäistä luottamusta.

Oikeusalan rahoituksella voidaan edistää rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä sekä oikeuslaitosten tehokkuutta. Tämä on tärkeää myös talouskasvun ja sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta, minkä lisäksi rajat ylittävällä oikeudellisella yhteistyö on keskeistä myös rajat ylittävän rikollisuuden kuten järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi.

Oikeusalan ohjelman kannalta Suomelle tärkeitä teemoja on ollut myös Euroopan tasoisten verkostojen, esimerkiksi Euroopan juridinen koulutusverkosto, tukeminen, mikä jatkuu myös annetun asetusehdotuksen perusteella.

Ohjelma keskittyy aiempaa enemmän oikeudenhoidon digitalisaatioon, mikä on myös Suomen kannalta merkityksellistä. Lisääntynyt painotus digitalisaatioon vähentää hallinnollista taakkaa, vahvistaa oikeusjärjestelmien häiriönsietokykyä ja tuo säästöjä kansalaisille ja yrityksille. Digitalisaatiolla voidaan myös tukea tehokkaampia, saavutettavampia ja kustannustehokkaita palveluja ja helpottaa rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä.

Lisäksi on tärkeää, että oikeusalan ohjelman synergioita muihin relevantteihin ohjelmiin lisätään rahoituksen vaikuttavuuden varmistamiseksi. Oikeusohjelmalla on linkityksiä mm. kumppanuusasetusehdotukseen, joka pitää sisällään myös oikeussektorin kansalliseen kehittämiseen liittyviä tavoitteita.